

**Médianéző Központ:
Változó médiapiac, változatlan balliberális túlsúly
frissített elemzés**

Előképek

November végén megkezdte működését a Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány (KESMA), amely több nemzetközi példához hasonlóan független médiaholding keretében fog össze a jövőben több médiumot. Értékrendje vállaltan konzervatív lesz, amely a nemzetközi példától eltér, s érdekes közép-európai kísérletté teszi a kezdeményezést.

Összehasonlítási alapul szolgálhat az RTL Csoportot is birtokló Bertelsmann Alapítvány. A güterslohi székhelyű szervezet ugyan nem rendelkezik szavazati jogokkal, de a médiacsoport nyereségében mégis részesedik. A hatalmas vagyon felett bábáskodó alapítvány az alapító szándéka szerint a versenyelv, az egyéni szabadság és a szolidaritás¹ oldalán áll, amely értékek kimondatlanul, mégis egyértelműen a balliberális ideológiai világképének feleltethetők meg. Kereszténységről, Isten-hitről, családról és hazáról legalábbis nem esik szó a célok között. Kritikusok szerint az alapítvány, az általa tulajdonolt globális médiacsoport érdekeitől nem függetlenül, neoliberális.

A Guardian című brit lapot kiadó és tulajdonló The Scott Trust Limited (1936-tól 2008-ig alapítványi, utána korlátolt felelősségű társaság formájában) vállaltan a liberális értékrend, s különösen a liberális értékrendű újságírás mellett kötelezte el magát. Alapító okirata ennek a világképnek a szolgálatára kötelezte a mindenkori vezetőket.²

Végül a Frankfurter Allgemeine márkanévű médiaholdingot üzemeltető alapítványi társaságról, a FAZIT-Stiftung Gemeinnützige Verlagsgesellschaft mbH-ról³ kell megemlékezni. A közkeletű vélekedés szerint a neves „frankfurti általános újság” sikerének titka, hogy a politikai rovata konzervatív, a kulturális baloldali, a gazdasági pedig liberális. Ugyan az utóbbi években az éles választóvonalak a liberális értékrend javára meggyengültek, az eredeti szemléletet tükrözi, hogy az 1959-ben létrehozott alapítvány (jelenleg alapítványi társaság) hivatalosan csak a lap függetlensége, de nem eszmeisége mellett köteleződik el.

A magyar modell

A KESMA már 2018 nyarán létrejött, de csak több lapkiadó társaság tulajdonosi felajánlásával nyerte el értelmét. Egyrészt az új struktúra szervezetileg és üzletileg is a

hatékony működést segíti elő, másrészt szellemi függetlenséget garantál az ott dolgozók számára, harmadrészt lehetővé teszi, hogy az alapítvány által nonprofit tevékenységeket is ellásson a csoport. A nemzetközi példák alapján ide tartozhat az újságíró-képzés, az archívum-üzemeltetés vagy egy-egy oknyomozó-kutató projekt finanszírozása. Érdekesség, hogy – a nyugat-európai példáktól eltérően – a KESMA vállaltan konzervatív értékrendű médiaholdingot kíván működtetni. Sikere esetén a magyar modell nemzetközi összehasonlításban is egyedülálló lesz a média világában.

A létrehozott szervezet ugyan első ránézésre jelentős médiapiaci átalakulást feltételez, ám a közéleti hírek eljuttatása szempontjából az erőviszonyokat nem változtatja meg. Csupán szervezeti racionalizálás történt az eddig is deklaráltan konzervatív világnézetet képviselő médiumok között. Egyedül a Szabad Föld megvásárlása és integrációja jelent minimális átrendeződést a világképek szempontjából a médiapiacon.

Mindez azt is jelenti, hogy a balliberális értékrendű médiavilág – eltekintve a fenti adásvételtől – változatlan összetételben és keretek között folytatja önálló működését. Más szóval, az eddig is kormánykritikus szerkesztőségek pontosan ugyanannyi emberhez tudják eljuttatni üzeneteiket, mint egy héttel korábban, ahogy a kormányzat világképét osztó orgánumok sem jutnak el szélesebb közönséghez.

Változó médiapiac, változatlan balliberális túlsúly

A KESMA létrejöttével tehát, nemzetközi példákat követve, a magyar médiapiac szervezeti összetétele megváltozott, erőviszonyai azonban érdemben nem. Minden ezzel ellentétes vélekedés, tévhír és manipulációs kísérlet dacára kijelenthető és bizonyítható, hogy a magyar médiapiacon – a közszolgálati médiumokat nem számolva – továbbra is balliberális, Magyarország kormányával szemben szinte kizárólagosan kritikus médiatermékek túlsúlya érvényesül.

Természetesen nem könnyű egy-egy médiaterméről objektíven meghatározni, hogy a hivatalban lévő kormánnyal szemben baráti vagy kritikus, hosszú távú tartalomelemzés alapján ez azonban biztosítható. A Médianéző Központ kutatása ezek alapján vizsgálja kizárólag azon releváns médiumok körét, melyek politikával, azaz közéleti hírekkel foglalkoznak.⁴

A KESMA esetében minden közéleti médiafelületet vizsgáltunk, s ehhez hozzásoroltuk a vállaltan kormánybarát Demokrata, pestisrácok.hu és Magyar Hírlap újságokat továbbá a TV2 és a Super TV2 legnézettebb hírműsorait. A kormánykritikus médiumok között az RTL Klub és az RTL II, valamint az ATV híradóit, a Klubrádiót, számos hetilapot (168 óra, HVG, Magyar Narancs, stb.), a Népszavát, valamint nagyon sok magas olvasottságú online híroldalt (hvg.hu, index.hu, 444.hu, atv.hu, 24.hu, napi.hu, stb.) vettünk figyelembe.

Televíziók

A televíziók esetében a legnagyobb nézettségű hírműsorok ugyanazon időszakra vonatkozó nézettségi adatait vettük figyelembe, amely biztosítja az azonos bázisú összehasonlíthatóságot és valóban a politikailag releváns információátadás potenciálját vizsgálja, egyben kiszűrve például a közéleti szempontból irreleváns bulvártartalmakat. A politikai hírek eljuttatása szempontjából az elemzés a nézettségi (AMR) és nem az elérési (REACH) adatokat használja, azt vételezve, hogy az egy adott hírrel (és nem a hírekkel általában) való találkozás nagyobb valószínűséggel ezen bázisból olvasható ki. Ezen adatok összevetéséből az derül ki, hogy kormánykritikus híradók nézettsége magasabb, mint a KESMA-csatornák (EchoTV, HírTV) híradói kiegészülve a holdinghoz egyébként nem tartozó TV2 és Super TV2 hírműsoraival. **A kormánykritikus-kormánybarát hírműsorok nézettsége egymáshoz viszonyítva 55 százalék - 45 százalék.**⁵

Rádiók

A KESMA létrejötté a politikailag releváns rádiókat illetően meglehetősen szűk kört érint, így a vizsgálat a kormánykritikus Klubrádióra, a médiaholding esetében pedig a KarcFM-re, a Gong Rádióra és a Part FM-re terjedt ki. A négy rádió közül a Klubrádió rendelkezik a legmagasabb napi hallgatottsággal (133.000) – míg a három másik csatorna együttvéve 148.302 napi hallgatottsággal rendelkezik: **arányuk 47 százalék kormánykritikus, szemben 53 százaléknyi kormánybarát rádióval.**⁶

Nyomtatott sajtó

A nyomtatott sajtó elérésének megbecsülésére több módszer létezik, a jelen elemzés a példányszámokat hasonlította össze. **A holdinghoz nem csatlakozó Magyar Hírlappal és Demokratával kiegészülve a KESMA-lapok 917.095 példányszámával szemben 368.566 kormánykritikus napi- és hetilap áll, ami 71-29 százalékos aránynak felel meg.** A politikailag releváns lapok közül a legnagyobb nettó nyomott példányszámmal a Lokál (150.000), a Blikk (112.162) és a Ripost (100.000) rendelkezik, hagyományos hetilapok esetében a HVG vezet (42.671).⁷

Online portálok

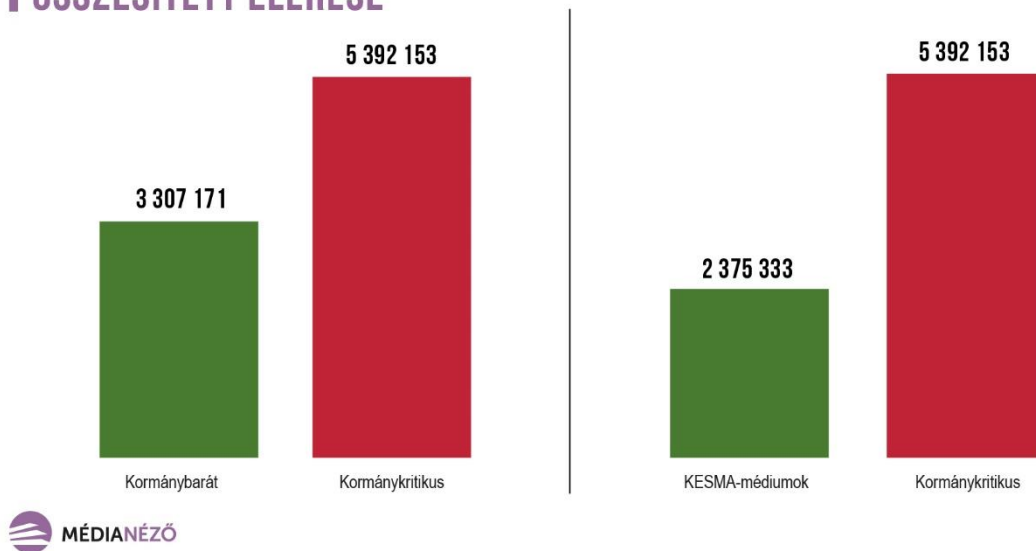
Az online médiumok esetében az elemzés az átlagos napi elérési adatokat vette figyelembe, ahol a politikailag releváns portálok közül a legnagyobb átlagos napi eléréssel az index.hu, majd a 24.hu és az origo.hu rendelkezik. Összesítésben 3.762.132 kormánykritikus elérésre mindösszesen 1.323.337 kormánybarát elérés jut (1.278.621, amennyiben csak a KESMA-felületeket vesszük), ami **74-26 százalékos arányt takar az online térben, a kormánykritikus médiafelületek javára.**⁸

Összesítés

A fenti módszertan alapján feldolgozott adatok megerősítik, hogy a KESMA létrejöttével a hazai médiapiac továbbra is balliberális dominanciájú. Amennyiben

pusztán az új médiaholding potenciális közönségét hasonlítjuk össze a kormánykritikus oldal azonos bázison vizsgált számaival, úgy arra a következtetésre jutunk, hogy **a konzervatív médiumok összesített potenciálja több, mint három millióval kevesebb a kormánykritikusénál: 2.375.333 fő, míg a kormánykritikus orgánumok 5.392.153 főt érnek el, ami 69 százalékos kormánykritikus dominanciát jelent 31 százaléknyi kormánybarát eléréssel szemben.** De még akkor is, **ha a médiaholdingon kívül maradt és kormánybarátként számoltartott orgánumok hasonló adatait is hozzáadjuk** a KESMA alá tartozókhoz, úgy is kevesebb emberhez érnek el, mint a kormánykritikus médiapiaci szereplők, hiszen mindössze 3.307.171 fős közönségre számíthatnak, ami **mindössze 38 százalékos elérés a kormánykritikus felületek 62 százalékával szemben.**

A KORMÁNYKRITIKUS ÉS A KORMÁNYBARÁT MÉDIUMOK ÖSSZESÍTETT ELÉRÉSE

¹ Leitbild der Bertelsmann Stiftung: Unsere Werte – Unser Leitgedanke – Mission Statement
 Unsere Ziele – Unsere Arbeit, 2012, in: https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/Infomaterialien/IN_Leitbild_BSt_2016_09_13.pdf

² <https://www.theguardian.com/the-scott-trust/2015/jul/26/the-scott-trust>

³ <http://www.fazit-stiftung.de/index.html>

⁴ A politikailag releváns médiumok erőviszonyait a Médianéző Központ tartalom- és médiafogyasztási adatelemzése alapján vizsgáljuk, amely elemzés kiterjed a Magyarországon hozzáférhető médiafogyasztási adatbázisok (Nielsen, GEMius, MATEsz, Médiaász, SimilarWeb) feldolgozására.

⁵ Az adatok 2019 januári hónapra vonatkoznak.

⁶ Az adatok 2019 januári hónapra vonatkoznak.

⁷ Az adatok 2018 IV. negyedéből származnak.

⁸ Az adatok 2019 januárjára vonatkoznak.